

GOGA

Thomas Mann

Mario in čarodej

Tragično počitniško doživetje

Prevedla Sara Virk

Spomin na Torre di Venere že po vzdušju ni prijeten. Jezo, razdraženost in prenapetost je bilo čutiti od samega začetka, na koncu pa je sledil še šok s tistim groznim Cipollo, ki je bil po vsem sodeč najbolj pogubno, pa tudi najbolj nazorno človeško utelešenje in grozljiv skupek tistega tako zločestega ozračja. Da sta morala biti pri strašljivem koncu (koncu, ki se nam je kasneje zazdel vnaprej določen in napovedan v samem bistvu stvari) prisotna tudi otroka, je bila že sama po sebi žalostna in iz nesporazuma izhajajoča nezaslišanost, za katero je bila kriva lažna pretveza tega čudnega možaka. Hvala bogu nista dojela, kje se je končal spektakel in kje začela katastrofa, torej sva ju pustila v radostnem prepričanju, da je bilo vse skupaj zaigrano.

Torre leži kakšnih petnajst kilometrov od Portoclementeja, enega najbolj priljubljenih letovišč na Tirenskem morju, urbanega in elegantnega ter več mesecev prenatrpanega, s pisano hotelsko in trgovsko promenado ob morju, plažo s *capannami*, gradiči v zastavicah, porjavelimi ljudmi ter glasnim zabaviščem. Ker se plaže v objemu pinijevih gozdov in neposredni bližini gora s svojim udobnim peskom razprostirajo vzdolž celotne obale, ne preseneča dejstvo, da se je nekoliko vstran že pred časom pojavila mirnejša konkurenca: kraj Torre di Venere, kjer se človek sicer že

dolgo zaman ozira po stolpu, po katerem nosi ime, je bil kot počitniški cilj nekakšno odložišče sosednjega večjega letovišča in svoj čas idila za peščico, zatočišče za ljubitelje manj posvetnega elementa. Kot pa se s takimi kraji rado dogaja, se je moral tudi tu mir že pred časom umakniti naprej po obali, v Marino Petriero ali bog ve kam; kot vemo, svet mirišče in preganja, tako da se v smešnem koprnenju zažene vanj in napačno sklepa, da bosta tako sobivala, da bosta tam tako eden kot drugi; da, ko prvi postavi svoj letni sejem, se še zmerom nadeja, da bo tam ostal tudi drugi. Tako je postal Torre, sicer mirnejši in skromnejši od Portoclementeja, pri Italijanih in tujcih zelo priljubljen. Ljudje niso hodili več le v svetovno znano letovišče, vsaj ne v tolikšni meri, saj je to sicer še naprej ostajalo prehrupno in razprodano; raje so se odpravili tja zraven, v Torre, ki je bil celo finejši in cenejši, privlačnost teh dveh lastnosti pa je že napeljevala na vprašanje, kako dolgo bosta še obstali. Torre je dobil celo svoj lastni Grand Hôtel; pojavili so se številni penzionisti, tako razkošni kot preprosti; lastniki in najemniki počitniških hišic in pinijevih gozdičkov nad morjem pa na plaži nikakor niso bili več sami; julija in avgusta se tamkajšnji prizori niso razlikovali kaj dosti od tistih v Portoclementeju: mrgolelo je zmerjajočih, prepirajočih se in vriskajočih kopalcev, ki jim je besno pripekajoče sonce lupilo kožo s tilnikov; na bleščeči modrini so se zibali kričeče pobarvani čolnici z ravnim dnom in posadkami otrok, katerih zvoneča imena, ki so jih vzklikale nad njimi bdeče matere, so zrak polnila z vročo zaskrbljenostjo, čez okončine letoviščarjev pa so stopali prodajalci ostrig, pijače, cvetja, nakita iz korald in

cornettov al burro ter z zamolklo odprtim južnim naglasom ponujali svojo robo.

Tako torej je bila videti plaža v Torreju ob našem prihodu – kar lepa, vendar smo ugotovili, da smo prispeli prezgodaj. Bila je sredina avgusta, italijanska sezona pa je bila še v polnem razmahu; to nikakor ni bil pravi trenutek, da bi tujci spoznavali raznolike čare tega kraja. Kakšna gneča je bila denimo ob popoldnevih na terasah kavarn, kot je bila »Esquisito«, kjer smo občasno posedeli in kjer nam je stregel Mario, prav ta Mario, o katerem bom pravkar govoril! Človek je tam komajda našel prosto mizo, lokalne godbe pa so si divje skakale v besedo, kot da ne bi hotele vedeti ena za drugo. Prav okoli poldneva se je tja vsak dan zgrnil še val iz Portoclementeja; saj je bil Torre seveda priljubljen izletniški cilj za nemirno klientelo tistega uživaškega kraja, po zaslugi nenehno sem in tja švigajočih fiatovih vozil pa so bili vsi lovori in oleandri ob robu podeželske ceste med njima prekriti z debelo plastjo belega prahu – čuden, odbijajoč prizor.

Prav res, Torre di Venere bi morali obiskati septembra, ko se letovišče osvobodi širših množic, ali pa maja, še preden morje doseže temperaturo, ki Južnjake zvabi v vodo. Tudi v pred- in posezoni ljudi ne manjka, vendar je vse skupaj dostojnejše, manj nacionalno obarvano. Pod senčniki *capann* in v jedilnicah penzionov prevladujejo angleščina, nemščina in francoščina, medtem ko tujec še avgusta vsaj v Grand Hôtelu, kjer smo zaradi pomanjkanja zasebniških naslovov najeli sobo, naleti na takšno premoč firenških in rimskih družb, da se počuti osamelega in včasih drugorazrednega gosta.

Z nekoliko nejevolje smo to izkusili že prvi večer po prihodu, ko smo prispeli v jedilnico na večerjo in nas je natakar pospremil do mize. S to mizo ni bilo nič narobe, a pritegnil nas je pogled na sosednjo zastekljeno verando, ki je bila tako zasedena kot glavni prostor, vendar ne čisto polna, na njenih mizicah pa so svetile rdeče lučke. Otroka sta izrazila navdušenje nad tolikšno prazničnostjo, torej smo preprosto sklenili, da bi raje jedli na verandi – vpricho naše nevednosti, kot se je izkazalo, saj nam je bilo z nekakšno vljudno zadrego pojasnjeno, da je tisti domačni kotichek namenjen »našim strankam«, »*ai nostri clienti*«. Našim strankam? Pa saj smo to vendar bili. Nismo bili zgolj mimoidoči niti muhe enodnevnice, temveč tri- ali štiritedenski stanovalci, abonenti hotela. Vendar nismo zahtevali, da bi nam pojasnjevali razliko med nam podobnimi in tisto klientelo, ki je smela obedovati pri rdeče žarečih lučkah, in smo pač zaužili *pranzo* pri svoji navadni in stvarno osvetljeni mizi v glavnem prostoru – šlo je za res povprečen obrok brez pravega značaja po nič kaj okusni hotelski šabloni; precej boljšo kuhinjo smo našli v penzionu Eleonora, le deset korakov za hotelom.

Tja smo namreč presedlali, še preden smo se v Grand Hôtelu dodobra ustalili, po štirih ali petih dneh – pa ne zaradi verande in njenih svetilk; otroka, ki sta se prevzeta od morske vneme pri priči spoprijateljila z natararji in postreščki, sta si tisto lepo osvetljeno skušnjava kaj hitro izbila iz glave. Vendar pa smo z določenimi gosti z verande oziroma natančneje rečeno le z vodstvom hotela, ki je klečeplazilo pred njimi, prišli v enega takšnih konfliktov,

ki lahko človeku že v začetku bivanja pustijo grenak priokus. Med petičnimi gosti so se našli tudi rimski plemiči, neki *principe* z družino, in ker so bile sobe tega plemstva v soseščini naše, se je kneginja, vélika dama in obenem strastno predana mati, ustrašila zaradi zadnjih ostankov oslovskega kašlja, ki sta ga nedavno tega prestala najina otroka in katerih slabotno izzvenevanje je takrat ponoči še motilo sicer tako trden spanec našega najmlajšega. Bistvo te bolezni ni preveč dobro pojasnjeno, kar pušča precej prostora za vraževerje, zaradi česar naši elegantni sosedi, ki je podlegla široko razširjenemu prepričanju, da je oslovski kašelj tudi zvočno nalezljiv, nismo zamerili, da se je zbala za svoje otroke. V svoji poudarjeni ženskosti se je zglasila pri vodstvu, ki se je nato v obliki nam znanega menedžerja v fraku podvizalo, da nas je z nemalo obžalovanja obvestilo, da je v danih okoliščinah naša selitev v prizidek hotela neogibna nujnost. Zagotovili smo mu, da je otroška bolezen v zadnjem stadiju izzvenevanja, da je že prebolena in kot taka ne predstavlja več nikakršne nevarnosti za okolico. Omogočili so nam zgolj to, da primer predstavimo medicinskemu forumu in hišnemu zdravniku – le njihovemu, in ne kakšnemu po lastni izbiri –, kar naj bi prispevalo k odločitvi. Tak dogovor smo sprejeli, ker smo bili prepričani, da bomo s tem pomirili kneginjo in si obenem prihranili nevšečnost ob menjavi sobe. Prispel je doktor, ki se je izkazal za zvestega in pokončnega služabnika znanosti. Pregledal je malega, ga razglasil za zdravega in zavrgel vse ugovore. Verjeli smo že, da smo s tem uspešno rešili zadevo: v tistem pa nam je upravitelj hotela zaukazal, da

moramo izprazniti sobo in se razsodbi zdravnika navkljub preseliti v depandanso.

Tak bizantinizem nas je ogorčil. Ni bilo verjeti, da bi ta trmasto prelomljena beseda prihajala od kneginje. Servilni gostitelj se ji najbrž sploh ni drznil poročati o zdravnikovi razsodbi. Vsekakor smo ga obvestili, da hotel raje pri priči zapustimo, in spakirali. To smo storili lahkega srca, saj smo vmes že navezali stike s penzionom Eleonora, katerega prijazno nevpadljiva zunanost nam je takoj pobožala oko, in z njegovo lastnico, *Signoro* Angiolieri, sklenili prav simpatično poznanstvo. Gospa Angiolieri, graciozna črnooka dama toskanskega tipa, najbrž v začetku tridesetih, z zamolklo slonovinasto poltjo Južnjakinje, in njen mož, miren in okusno oblečen plešast možakar, sta si v Firencah lastila velik penzion, katerega podružnico v kraju Torre di Venere sta vodila le poleti in v začetku jeseni. Nekoč, še pred poroko, pa je bila naša nova gostiteljica družabnica, popotna spremljevalka, garderoberka in celo prijateljica same Duse.¹ To je bilo obdobje, ki ga je očitno imela za najpomembnejšega, najsrečnejšega v svojem življenju, saj nam je jela o njem živahno pripovedovati že ob prvem obisku. Neštete fotografije vélike igralkе, ozaljšane s pristrčnimi posvetili, in drugi spominki na nekdanje skupno življenje so krasili mizice in police salona gospe Angiolieri, in čeprav je bilo na dlani, da namerava s kultom svoje vznemirljive

---

1 Eleonora Duse (1858–1924) je bila znamenita italijanska igralka, ki naj bi imela med drugim tudi razmerje z italijansko feministko Lino Poletti in literatom Gabrielem D'Annunziem. (Vse opombe so prevajalkine.)

preteklosti nekoliko povečati privlačnost svojega sedanjega podjetja, smo zadovoljno in zavzeto prisluhnili njenim v odsekano zveneči toskanščini podanim pripovedim o trpinčeni dobroti, srčnem geniju in občutljivosti njene ovekovečene gospodarice.

Tjakaj smo torej dali znositi svoje stvari, na obžalovanje sicer po dobrem italijanskem vzoru otrokom nadvse prijaznega osebja Grand Hôtela; naše novo dodeljeno stanovanje je bilo strnjeno in prijetno, pot do morja udobna, speljana skozi alejo mladih platan, ki se je stikala z obalno promenado, jedilnica, v kateri je gospa Angiolieri vsako opoldne lastnoročno nalivala juho, je bila hladna in snažna, hrana izvrstna, tam so se našli celo dunajski znanci, s katerimi smo po večerji pokramljali pred hišo in prek njih sklenili nadaljnja poznanstva, in tako bi bilo lahko še vse dobro – s svojo menjavo smo bili povsem zadovoljni in zares nam zdaj prav nič ni manjkalo za prijetno letovanje.

Pa se kljub temu nismo mogli sprostiti. Najbrž je za nami vendarle prišla nevšečnost menjave bivališča – sam priznam, da težko prenašam takšne trke z občečloveškim, takšno naivno zlorabo moči, nepravilnost, klečeplazno skorumpiranost. Predolgo me zaposlujejo in vlečejo v razdraženo premlevanje, ki je po zaslugi pretiranega občutka samoumevnosti in pogostosti takšnih pojavov povsem brezplodno. Pri vsem tem pa niti nismo bili sprti z Grand Hôteldom. Otroka sta ohranila tamkajšnja prijateljstva, hotelski služabnik jima je popravil igračo, sem ter tja smo na gostilniškem vrtu spili čaj, pri čemer bi nas lahko opazila tudi kneginja s koralno rdeče poudarjenimi ustnicami, ki

se je graciozno trdnih korakov ozirala za svojimi miljenčki v varstvu neke Angležinje, ne da bi se zavedala naše zaskrbljujoče bližine, saj sva otrokoma najstrožje prepovedala pokašljevati.

Vročina je bila neznanska, moram to poudariti? Bila je afriška; čim se je človek ločil od roba indigo modre svežine, je bila strahovlada sonca tako neizprosna, da se je tistih nekaj korakov od plaže pa do jedilne mize celo zgolj v dolgih kopalkah spremenilo v preklemansko opravilo. Bi vam to ugajalo? Bi vam ustrezalo več takih tednov? Že res, to je jug s svojim klasičnim vremenom, s svojo klimo cvetoče človeške kulture, Homerjevega sonca in tako dalje. Ne morem si pomagati, ampak kaj hitro me prizor napelje na misel, da se vse skupaj zdi enolično. Vsakdanja žareča praznina neba mi je kmalu v breme, kričeče barve, neznanska naivnost in neprekinjenost svetlobe sicer res zbudajo praznične občutke, zagotavljajo brezskrbnost in neodvisnost od vremensko pogojenih razpoloženskih nihanj in pritiskov; ampak ne da bi človek to takoj opazil, puščajo globlje, zapletenejše potrebe severnjaške duše na prav opustošujoč način neizpolnjene in jo na daljši rok navdajo s prezirom. Prav imate, če ne bi bilo trapaste zgodbe z oslovskim kašljem, se najbrž ne bi tako počutil; bil sem pač razdražen in se verjetno zato napol podzavestno oprijel priročnega duhovnega motiva, pa ne da bi to razdraženost ustvarjal, temveč da bi jo upravičil in okreпил. Ampak tu upoštevajte tudi našo slabo voljo – z ozirom na morje, dopoldneve na drobni mivki, preživete pred njegovo brezčasno veličastnostjo, bi človek težko kaj takega razmišljal, pa je vendar nanoslo, da se svojim

siceršnjim izkušnjam navkljub niti na plaži nismo dobro, kaj šele srečno počutili.

Prezgodaj, prezgodaj smo bili tam, saj je bil kraj, kot že rečeno, povsem v rokah domačega srednjega razreda – očitno prav razveseljujoče vrste ljudi, tudi tu imate prav, med mladimi je bilo videti precej dobre nravi in zdrave miline, ki pa sta bili vendarle neogibno obdani s človeško povprečnostjo ter malomeščansko navlako, za katero morate priznati, da ni mogla biti tu nič kaj očarljivejša kot pod našim nebom. Kakšne glaso ve so imele te ženske! Človeku se je včasih zazdelo kar malo verjetno, da se je znašel v domovini zahodne pevske umetnosti. »Fuggièro!« Še danes mi v ušesih odzvanja ta vzklik, ki sem ga dvajset zaporednih dopoldnevov stokrat slišal krepko zadoneti poleg mene, grozljivo poudarjenega, s kričeče odprtim è-jem, navrženega z nekakšnim že mehanskim obupom. »Fuggièro! *Rispondi al mèno!*« Pri čemer je bil »sp« po ljudsko izgovorjen kot nemški »schp« – kar je lahko človeka, ki je bil že tako slabe volje, še bolj vznemirilo. Vzklik je veljal neotesanemu fantiču z nagnusno opeklino med rameni, ki je – kot se mi je zdelo – kar prekipeval od uporništvà, nevzgojenosti in hudobije, poleg tega pa bil še neznanski strahopetec, zmožen s svojo razvajeno mehkužnostjo razburiti celo plažo. Nekega dne ga je v vodi namreč v nožni prst uščipnila žepasta rakovica in ob tej drobni neprijetnosti je zarjovel presunljivo kot kak antični junak, kar je zbudilo vtis usodne nesreče. Očitno se je imel za smrtno ranjenega. Splazil se je na obalo in se začel valjati v na videz neznosnih mukah, rjul Ojoj! in Jojme!, ob čemer je mahedral z

rokami in nogami ter se otepal dramatičnega zaklinjanja svoje mame in prigovarjanja drugih. Ta prizor je pritegnil ljudi z vseh koncev. Pripeljali so zdravnika, prav tistega, ki je naš oslovski kašelj označil za neškodljiv in je sedaj spet dokazal svojo znanstveno treznost. Dobrodušno je potolažil otroka in razglasil ves preplah za odvečen ter prizadetemu priporočil povratek v vodo in hlajenje ušcipa. Namesto tega je bil Fuggièro kot kak težji ranjenec ali utopljenec na improviziranih nosilih odnesen s plaže v širnem spremstvu – že naslednjega jutra pa s hlinjeno nenamernostjo drugim otrokom razdiral peščene gradiče. Skratka: čista groza.

Ob vsem tem je bil ta dvanajstletnik eden glavnih zastopnikov splošnega vzdušja, ki nam je s svojo težko in neoprijemljivo prisotnostjo uspelo priskutiti tako želeni oddih. Ozračju je na neki način manjkalo nedolžnosti, neprisiljenosti; ti ljudje so se »držali zase« – najprej ni bilo povsem jasno, v kakšnem smislu in duhu: poudarjali so svoje dostojanstvo, do tujcev postopali z resnobno držo, se častihlepno šopirili – zakaj le? Hitro smo doumeli, da je šlo za politiko, v igri so bile nacionalne ideje. Na plaži je dejansko mrgolelo domoljubnih otrok – prav nenaraven pojav, ki človeka potare. Otroci vendarle tvorijo čisto posebno človeško vrsto in družbo, tako rekoč lastno nacijo; sporazumejo se z lahkoto in nujo, četudi njihovi mali besedni zakladi pripadajo različnim jezikom, saj so si po svoji življenjski obliki v svetu podobni. Tudi naša dva sta se kmalu igrala tako z domačini kot tudi s tistimi od drugod: vendar pa sta očitno doživela težko pojasnljiva razočaranja. Prisotne so bile občutljive teme, prepotentno izražanje, ki

je izpadlo pretenciozno in pokroviteljsko, pričkanje okoli zastav, polemike glede ugleda in različnih prednosti; starši se niti niso vmešavali toliko, da bi jih zgladili, temveč bolj, da bi branili svoja načela, padale so besede o veličini in časti Italije, prav nič vesele besede, ki so vse pokvarile; oba naša sta se prizadeto in zmedeno umikala, torej sva se trudila, da bi jima stanje nekoliko pojasnila: ti ljudje, sva jima razlagala, prestajajo nekaj takega kot bolezen, nekakšno bolezensko stanje, zelo neprijetno, ampak očitno neizogibno.

Krivi smo bili sami, vse lahko pripišemo le naši sproščenosti, ki nas je privedla v konflikt s tem tako rekoč poznanim in dojetim stanjem – v še en konflikt; kazalo je, da tudi prejšnji niso bili povsem nepovezana naključja. Skratka: razžalili smo javno moralo. Najina osemletna hčerkica, ki bi ji po videzu pripisali še dobro leto manj, saj je bila drobna kot vrabček, je po daljšem kopanju v tisti vročini nadaljevala z igro v mokrih kopalkah, zato je sva ji dovolila, da v morju še enkrat izpere od trdovratnega peska zasušene kopalke, ter ji naročila, naj si jih nato spet obleče in bo z njimi bolj pazljiva. Torej je gola stekla tistih par metrov do vode, splaknila kopalke in se vrnila. Bi bili morali predvideti val zaničevanja, zgražanja in oporekanja, ki ga je sprožilo njeno oziroma naše ravnanje? Ne bom vam predaval, ampak v zadnjih desetletjih se je odnos do telesa in golote po celem svetu korenito spremenil in občutki bistveno predrugačili. So stvari, ob katerih si človek ne misli »nič takega« in h katerim spada tudi ta svoboda, ki sva jo dopustila temu nič kaj izzivalnemu otroškemu telescu. Vendar pa je bila tu vseeno dojeta kot provokacija. Domoljubni otroci so tulili.

Fuggièro je žvižgal s prsti. Razburjen pogovor med odra-
slimi v naši bližini je postajal vse glasnejši in ni obetal prav
nič dobrega. Neki gospod v meščanskem fraku in z za plažo
neprimernim polcilindrom na tilniku je svojim ogorčenim
damam zagotovil, da bo poskrbel za primeren poduk; stopil
je pred nas in nas napadel s pravcato filipiko, v kateri se je
ves patos čutom prijaznega juga potuhnil v službo suho-
parne vzgoje in bontona. Ta brezsravnost, ki da smo jo
zagrešili, naj bi bila še toliko bolj obsojanja vredna, ker naj
bi predstavljala nehvaležno in žaljivo zlorabo italijanskega
gostoljubja. Prizadete pa naj ne bi bile zgolj zapovedi in
duša javnih kopalnih predpisov, brezobzirno oskrunjena
naj bi bila tudi čast njegove domovine, in da bo torej on
osebno, ta gospod v fraku, poskrbel za obrambo te časti in
za to, da naš prestopok zoper nacionalno dostojanstvo ne
bo ostal nekaznovan.

To tirado sva se potrudila sprejeti z zamišljenim priki-
mavanjem. Ugovarjati temu razgretemu človeku ne bi imelo
smisla, to bi bila le nova napaka. Na koncu jezika sva imela
to ali ono, na primer, da okoliščine niso ravno take, da bi
bilo besedo gostoljubnost umestno uporabljali v njenem
najožjem smislu, in tudi to, da brez kakšnega olepševanja
sploh nismo gostje Italije, temveč *Signore* Angiolieri, ki je
bila pred nekaj leti pač zamenjala poklic Dusine spremlje-
valke za gostilniško dejavnost. Imelo naju je tudi, da bi mu
odvrnila, kako si pač nisva bila v svesti s tem, da je zane-
marjanje morale v tej lepi deželi doseglo že tolikšno stopnjo,
da se mu je tak kreposti in preobčutljivosti poln povračilen
udarec zazdel razumen in celo nujen. Vendar sva se omejila

na to, da sva zatrdila, da sta bili vsakršna provokacija in nespoštljivost daleč od naših namenov, pri čemer sva se izgovorila tudi na rosno mladost in telesno nerazvitost male delinkventke. Zaman. Najina zagotovila so bila odpisana kot nepreprečljiva, najina obramba kot piškava, kot nujna pa razglašena vzgojna prijava našega primera. Urad je bil, kot verjamem, obveščen po telefonu, njegov predstojnik se je pojavil na plaži in primer označil kot zelo resen, *molto grave*, in slediti smo mu morali na *piazza*, v mestno hišo, kjer je neki višji uslužbenec njegovo predhodno razsodbo potrdil kot »*molto grave*« in se poslužil povsem enakih, očitno tu običajnih didaktičnih floskul glede našega dejanja kot gospod v togem klobuku ter nam naložil pokoro in kazen v višini petdeset lir. Pomislili smo, da je bil ta prispevek k italijanskemu gospodarstvu najbrž vreden te pustolovščine, plačali in odšli. Zakaj nismo odpotovali?

Ko bi to le storili! Tako bi se izognili usodnemu Cippolli; vendar smo prišli do zaključka, da se bomo menjavi kraja odpovedali. Neki pesnik je dejal, da je lenoba tisto, kar nas zadržuje v mučnih razmerah – vendar pa bi našo vztrajnost lahko pripisali tudi *naši miselni naravnosti: človek po takšnih peripetijah nerad takoj zapusti bojno polje; odlaša s priznanjem svoje krivde, še zlasti, če mu trmo krepijo simpatije od zunaj. V vili Eleonora se je našel glas v prid nepravčnosti naše usode. Naši italijanski znanci, s katerimi smo jedli sladico, so menili, da to nikakor ni pristajalo ugledu njihove dežele, in izrazili namero, da se z možakom v fraku pogovorijo kot rojaki. Vendar pa je ta s svojo skupino vred izginil s plaže že naslednjega dne – kajpak ne zaradi nas,*

znalo pa bi biti, da je njegovo zavedanje skorajšnjega odhoda spodbudilo srboritost njegovega ravnanja, njegova odsotnost pa nam je bila vsekakor v olajšanje. Če povem po pravici: ostali smo tudi zato, ker nam je letovanje postalo zanimivo, zanimivost pa že sama po sebi predstavlja vrednoto, neodvisno od udobja in nelagodja. Bi moral človek vreči puško v koruzo in se izogniti kakršnimkoli doživetjem, čim mu razmere ne zbujejo vedrosti in zaupanja? Bi moral »odpotovati«, čim se življenje pokaže v malce strašljivi, a ne preveč grozni luči, čim je mučno in ga prizadene? Seveda ne, prav takrat bi moral ostati, si to ogledati in se temu izpostaviti, kajti prav tu bi se utegnil marsičesa naučiti. Torej smo ostali in kot strašno plačilo za našo stanovitnost prejeli nastop izrazito pogubnega Cipolle.

Nisem še omenil, da se je domala ravno v trenutku naše od države naložene kazni končala tudi visoka sezona. Tisti zadrtež s togim klobukom, naš prijavitelj, ni bil edini gost, ki je zapustil letovišče; šlo je za množičen odhod, videli smo polno vozičkov s prtljago, ki so se pomikali proti postaji. Plaža se je denacionalizirala, življenje v Torreju – v kavarnah, na stezicah med pinijami – se je umirilo in postalo bolj evropsko; najbrž bi zdaj lahko jedli celo na zastekljeni verandi Grand Hôtela, vendar smo se temu odpovedali, saj smo se povsem dobro počutili za mizo Signore Angiolieri – to dobro počutje je treba seveda vzeti z rezervo, saj so se mu lokalni demoni očitno zalezli pod kožo. Vendar pa se je istočasno s to blagodejno spremembo zasukalo tudi vreme, kot da bi bilo do ure natančno uravnano s počitniškim koledarjem širše publike. Nebo so zakrili oblaki, vendar to ni prineslo

svežine, saj se je razbeljena vročina, ki je tod vladala vse od našega prihoda pred osemnajstimi dnevi (in najbrž že dolgo pred tem), prevesila v lepljivo soparo s širokom, občasno pa je celotno prizorišče naših dopoldnevov navlažil slaboten dež. Pa tudi to: dve tretjini našega za Torre namenjenega časa je nepovratno preteklo; medlo, razbarvano morje, v katerega plitvinah so se lenobno poganjale meduze, je vendarle predstavljalo novost; bilo bi neumno nazaj zahtevati sonce, ki je s svojim objestnim nažiganjem povzročilo toliko vzdihovanja.

V takšnem času torej se je najavil Cipolla. Cavaliere Cipolla, kot je pisalo na plakatih, ki so se nekega dne znašli vsepovsod, tudi v jedilnici penziona Eleonora – potujoči virtuoz, razvedrilni umetnik, hipnotizer, iluzionist, čudodelnik (tako se je opisoval), ki se namerava nadvse cenjeni publiki v Torreju di Venere predstaviti z nekaj izjemnimi fenomeni svoje skrivnostne in osupljive umetnosti. Čarovniški umetnik! Že sama najava je našima otrokoma povsem zmešala glavo. Še nikoli nista prisostvovala takšni predstavi, na teh počitnicah pa bi to končno lahko doživela. Od tistega trenutka dalje sta nama visela za vratom, da bi kupila vstopnice za večer tega rokohitrca, in kljub najinim pomislekom, ker se je predstava začenjala šele ob pozni uri – ob devetih –, sva popustila z mislijo, da se bomo po kratkem motrenju Cipollovih bržkone skromnih veččin odpravili domov in se bosta otroka lahko naslednjega jutra dodobra naspala, ter tako kar neposredno od Signore Angiolieri, ki je imela v komisiji določeno število prednostnih vstopnic za svoje goste, nabavila štiri karte. Za solidnost možakarjevega nastopa ni mogla jamčiti, česar se niti nisva nadejala; pa vendar sva tudi sama občutila željo

po razvedrilu, saj je bila pritiskajoča radovednost otrok na neki način nalezljiva.

Prizorišče, na katerem naj bi se Cavaliere predstavil, je bila dvorana, ki je med visoko sezono služila za tedensko menjajoče se filmske predstave. Tam še nismo bili. Pot do nje je vodila mimo »palače«, rimski utrdbi podobnega zidovja iz veličastnejših časov, ki je bilo sedaj sicer naprodaj, pa gor po glavni ulici, na kateri je človek našel tudi apoteko, frizerja in preostale običajne trgovine; vila se je iz fevdalnega prek meščanskega v ljudsko, saj se je končala med skromnimi ribiškimi kolibami, pred katerimi so stare ženske krpale mreže, in tu, že v ljudskem območju, je ležala »dvorana«, ki ni bila pravzaprav nič boljša od sicer prostorne barake, katere vratom podoben vhod so na obeh straneh zaljšali živo pisani in eden čez drugega nalepljeni plakati. Na véliki dan smo torej malo po večerji v temi odromali tja, otroka v praznjih oblačilcih, presrečna zaradi tako izjemnega dogodka. Bilo je soparno, kot že več dni, občasno se je zabliskalo, nekoliko je deževalo. Šli smo pod dežniki. Bilo je četrta ure hoda.

Po predložitvi vstopnic smo ugotovili, da si moramo sedeže poiskati kar sami. Našli smo jih v tretji klopi levo, in ko smo se posedli, smo tudi opazili, da ljudje to tako vprašljivo pozno uro nadvse lagodno obravnavajo; le zelo postopoma in že z zamudo je začela prihajati publika ter polniti parter, ki je predstavljal ves prostor za gledalce, saj lož ni bilo. Tolikšno kasnenje naju je nekoliko skrbelo. Otrokoma je hektično pričakovanje, pomešano z utrujenostjo, lica že zdaj obarvalo rdeče. Ob našem prihodu so bila zapolnjena edinole stojišča ob stranskih prehodih in v ozadju. Tam je postaval